

Cuvântarea a XV-a. În cinstea Macabeilor

(P.G. 35, 911-934)

Sfântul Grigorie de Nazianz

1. Cum este cu Macabeii? Astăzi este sărbătoarea lor. Ei nu sunt cinstiți de mulți, deoarece lupta lor nu are loc în timpul de după Hristos. Totuși merită să fie cinstiți de toți căci au suferit pentru credința Părinților. Dacă au ajuns la martiriu înainte de Patimile lui Hristos, pentru care au fost gata, ar fi putut să-L urmeze și dacă ar fi fost prizoniți după Hristos și moartea Lui prin care s-a dat pentru noi! Dacă s-au arătat plini de virtute, fără să aibă acest model înainte, nu s-ar fi descoperit mai strălucit noblețea lor sufletească în cazul în care ar fi avut modelul acesta în pătimirea lor? Pentru mine și pentru toți iubitorii de Dumnezeu, învățătura este foarte clară, plină de taină și adâncă: cei ce au trăit înainte de venirea lui Hristos au dobândit desăvârșirea numai pe baza credinței în Hristos. Chiar dacă Logosul a putut să fie vestit mai târziu la timpul stabilit, El S-a descoperit totuși mai înainte celor curați, după cum reiese din faptul că deja înaintea Lui mulți au fost cinstiți.

2. Nu avem voie așadar să respectăm mai puțin pe cei ce au trăit înainte de Cruce. Dimpotrivă, aceștia merită mai mult lauda noastră și se cuvine ca noi să-i cinstim prin cuvinte dacă au trăit în conformitate cu Crucea. Prin aceasta cinstea lor nu trebuie mărită, căci cum ar fi posibil așa ceva atâta timp cât fapta lor este răsplătită cu cinstea? Cei ce cântă lauda lor trebuie cu atât mai mult să găsească cinstea și cei ce aud lauda lor să urmeze virtuțile lor încurajați de amintirea față de ei pentru a se face asemenea cu ei. Cine au fost Macabeii, de unde proveneau și care era călăuzirea și educația care i-au condus spre o astfel de virtute și cinste încât sunt sărbătoriți festiv în fiecare an, găsind în inimile tuturor o cinste încă și mai mare decât cea de care se împărtășesc în exterior, despre aceasta dă explicație celor doritori de învățătură și plini de râvnă cartea Macabeilor. Aceeași carte învață stăpânirea rațiunii peste patimi și hotărârea liberă între virtute și păcat. Cartea conține atât luptele Macabeilor, cât și mărturiile ale altor câțiva oameni. Mă mulțumesc cu primele.

3. Precum Ștefan, după Hristos, așa este înainte de Hristos, Eleazar (II Macabei 6, 18), menționat în carte, prima jertfă. El a fost un preot în vârstă, încăruntit în ani și în cunoaștere. Mai întâi a oferit jertfe și rugăciuni pentru

popor, apoi s-a jertfit el însuși ca jertfă cea mai deplină lui Dumnezeu pentru a curăți întreg poporul. A fost un model demn de luptă. Atât cuvântarea cât și tăcerea sa au fost un îndemn. Pe cei șapte fii (spirituali) ai săi (II Macabei, 7), rodirile educației sale i-a adus ca „jertfă vie, sfântă, bineplăcută lui Dumnezeu” (Romani 12, 1), ce a fost mai strălucită și mai curată decât orice jertfă a Legii. Este drept și acceptabil ca meritul faptelor fiilor să fie atribuit tatălui. Au fost fii viteji, foarte buni, descendenți nobili ai unei mame nobile, apărători ambițioși ai adevărului, prea mari pentru timpurile unui Antioh, adevărați ucenici ai Legii mozaice, observatori conștiincioși ai datinei străbune. Numărul lor era văzut la evrei ca sfânt, cinstit în amintirea odihnei (lui Dumnezeu). Ei năzuiau numai spre Unul, privirea lor era îndreptată numai spre Unul. Au cunoscut numai un drum al vieții: moartea din iubirea față de Dumnezeu. Au fost frați după suflet ca și după trup. Era minunat cum se invidiau pentru moarte. Doreau chinurile ca avizi după o comoară. Au mers spre primejdie din iubire pentru educatorul lor, Legea. Spaima lor față de chinurile martirice gata să fie aplicate nu a fost atât de mare ca dorința lor după cele care amenințau. Ei se temeau că tiranul ar putea să înceteze pedeapsa și câțiva dintre ei ar putea să rămână neîncoronați, despărțiți de frații lor împotriva voinței lor și să poarte o biruință nefericită, lipsită de suferință.

4. Mama lor era curajoasă și nobilă, iubea atât pe copiii cât și pe Dumnezeu. Cu totul unică a fost suferința sufletului ei de mamă. Ea nu a fost cuprinsă de milă datorită suferinței copiilor ei, ci se îngrijora că ei nu ar putea suferi. Mai mare decât dorul după cei ce au sfârșit viața i-a fost dorința ca cei ce au rămas să le poată urma celorlalți. Cuvintele ei erau mai mult pentru aceștia decât pentru cei morți. Lupta unora era încă nehotărâtă, în timp ce sfârșitul celorlalți sigur. Pe unii ea îi dăduse deja lui Dumnezeu, în timp ce trebuia să se îngrijeze pentru primirea celorlalți de către Dumnezeu. Un suflet tare în trup feminin! Un spirit de jertfă minunat și un curaj de erou! Dacă am voie să spun, mai mare era jertfa ei decât cea a lui Avraam, căci Avraam a jertfit liber numai un fiu, care era înainte de toate singurul născut și făgăduit spre care arăta și făgăduința, care – mai mult decât atât – este început și rădăcină nu numai al poporului, ci ca atare și jertfă.

Mama fiilor lui Macabei însă a afierosit întreaga ceată a fiilor ei lui Dumnezeu. Ea a întrecut maicile și preoții prin faptul că jertfele ei și-au dorit masa de sacrificiu, au fost jertfe raționale și s-au grăbit spre altarul de jertfă. Ea arăta spre pieptul ei amintind că au fost crescuți de ei, arăta implorând părul cărunt și vârsta ei, însă nu pentru a câștiga pe fiii ei la viață, ci pentru a-i încuraja la suferință, deoarece ea considera ca pericol nu moartea, ci amânarea. Nimic nu a putut să o aplece, să o înduplece sau să o descurajeze: nici funiile pentru dislocarea membrelor, nici roțile înșiruite, nici securile, nici tortionarii, nici vârfurile de fier ale cuielor, nici săbiile ascuțite, nici cazanele fierbinți, nici focul arzător, nici tiranul amenințător, nici masa poporului, nici zbirul constrângător, nici priveștiștea lor, nici membrele sfâșiate, nici carnea ruptă, nici țâșnirile de sânge, nici tineretea nimicită, nici spaimetele prezente, nici amărăciunea. Și ceea ce este de altfel cel mai greu în astfel de relații, anume cursul încet al torturilor, a fost pentru ea cel mai ușor; ea a avut bucuria ei în această priveștiștea. Nu numai modul diferit al chinurilor care în întregime au fost disprețuite de ei ca un singur chin de

către unul singur, ci cuvântările diferite ale tiranului, care uneori batjocorea, alteori amenința sau lingusea, au provocat amânări ale martiriului, căci el a pus totul în mișcare pentru a ajunge la ceea ce spera.

5. În ceea ce privește răspunsurile pe care fiii le dădeau tiranului erau, în același timp, atât de înțelepte și curajoase, încât toate cuvintele cinstite ale tuturor celorlalți sunt neînsemnate față de vitejia lor și vitejia tuturor celorlalți era mică față de înțelepciunea care vorbea prin cuvintele fraților, încât de acum înainte numai lor le este propriu să sufere astfel și în același timp să răspundă atât de înțelept la amenințările tiranului și la chinurile folosite, de care n-au fost răpuși nici fiii curajoși, nici mama mai curajoasă. Mama i-a întrecut pe toți și, unind curajul cu iubirea, s-a făcut pe sine jertfă cinstită a morții pentru fiii ei, deoarece le-a urmat în moarte celor morți. Și cum a fost cuvântarea pentru cei morți pe care ea a ținut-o? Chiar dacă cuvintele pe care fiii le-au spus în fața tiranului au putut fi înțelese ca frumoase depășind totul în frumusețe, deoarece erau armele lor cu care l-au doborât la pământ pe tiran, mult mai cinstite însă au fost cuvintele mamei, care mai întâi au fost cuvinte de atenționare și apoi cuvinte de înmormântare. Care au fost atunci cuvântările fiilor? Este bine să vă amintiți de ei în măsura în care astfel de timpuri vin din nou, având un model de luptă și cuvinte care aparțin martirilor. Cuvintele lor erau deosebite de cuvintele tiranului sau a artei tortionarilor sau râvnii sufletelor. Să-i lăsăm să vorbească: „O, Antioh și voi toți care stați aici, Dumnezeu este singurul nostru Împărat, de Care suntem creați și spre Care ne reîntoarcem. Moise este singurul nostru legiuitor pe care nu-l vom tăgădui și disprețui, deoarece virtutea sa l-a condus în multe pericole și el a făcut multe minuni; noi nu am face aceasta chiar dacă un alt Antioh ne-ar amenința cu ceva mai rău decât tine. Cunoaștem numai o armă, respectarea Legii și întărirea ei, care este zidul nostru. Singura noastră măreție este ca de dragul acestor suferințe să acordăm mai puțină atenție vreunei glorie. Singura noastră bogăție sunt comorile pe care le nădăduim. Cel mai înfricoșător lucru este să te temi mai mult de altceva decât de Dumnezeu. Ideile acestea sunt înarmarea și armele noastre. Cu astfel de oameni ai tu de-a face. Lumea aceasta este plăcută, pământul natal, prietenii, rudele, împreună viețuitorii din tinerețe, templul acesta, al cărui nume este mare și vestit, adunările festive natale, tainele și toate acestea prin care părem să ne deosebim de celelalte popoare, dar trebuie să credem că nimic nu este mai plăcut ca Dumnezeu și ca suferința noastră pentru bine. Patria noastră este Ierusalimul ceresc care este puternic și necucerit și pe care nici unui Antioh nu i se îngăduie să spere că-l va cuceri și îl va supune sieși. Rudele noastre sunt cei ce au Duhul și sunt născute pentru virtute. Prietenii noștri sunt Profetii și Patriarhii; ei ne sunt modele în viața religioasă. Împreună viețuitorii noștri din tinerețe sunt cei ce astăzi sunt împreună cu noi martirizați și în același timp își arată fermitatea lor. Mult mai măreț decât templul este însă cerul. Adunările noastre festive sunt corurile îngerilor. Singura mare și chiar cea mai mare taină a noastră, care rămâne ascunsă mulțimii, este Dumnezeu, scopul tainelor acestei vieți.

6. De aceea, nu ne promite mai departe ceea ce este neînsemnat și nedemn! Nu vrem cinstiri care sunt dăunătoare și nu vrem să câștigăm ceva ce ne

dăunează. Nu vrem să participăm la astfel de afaceri josnice. Lasă la o parte amenințările! Altfel amenințăm și noi cu descoperirea slăbiciunii tale și în plus cu pedepsele care ne stau la dispoziție, căci noi avem un foc pentru a pedepsi pe tirani. Tu crezi că ai de-a face cu prinți lași sau cu popoare și orașe? În timp ce unii înving, vei deveni probabil stăpân peste ceilalți. Ei nu luptă pentru același lucru ca noi. Ceea ce tu combați este Legea, tablele scrise de Dumnezeu sunt tradițiile părintești care sunt însufletite de același Duh și care te vor rușina prin triumful lor înșeptit. A le învinge pe acestea nu este nici o faptă eroică, însă a fi învins de ele este dinafară rușinos. Noi suntem urmași și ucenici ai acelora care au fost conduși de stâlpii de foc și de nori pentru care marea s-a despărțit, râul s-a oprit, soarele a stat, a plouat cu pâine din cer, prin întinderea mâinilor și prin rugăciune au fost loviți mii în fugă, în fața cărora s-au retras fiarele, pe care focul nu i-a atins și în fața cărora împărații au fugit din admirație față de curajul lor. Vrem să vorbim încă de ceea ce ție îți este cunoscut. Suntem ucenici ai lui Eleazar, a cărui fermitate ai putut să o afli. Întâi părintele a câștigat lupta, după el o vor câștiga și fiii. Preotul a mers într-acolo, jertfele îl vor urma. Cu multe tu ne înspăimânti, noi însă suntem pregătiți pentru ceva mai rău. Bărbat necuviincios, ce vrei să câștigi de la noi cu amenințările tale? Ce va trebui să mai suferim noi? Nimic nu este mai puternic decât cei ce sunt gata să suporte totul. Călăilor, de ce șovăiți? De ce amânați? De ce așteptați onorata poruncă? Unde sunt săbiile, unde sunt cătușele? Vreau să mă grăbesc! Ațâțați mai mult focul, faceți fiarele mai sălbatice, căutați afară mai multe chinuri! Să se dezvolte mai mult splendoarea împărătească! Sunt primul-născut, mă jertfesc mai întâi! Sunt ultimul-născut, să se inverseze ordinea! Unul din cei ce s-au născut între aceștia trebuie să fie dintre cei ce ajung întâi aici ca să fie cinstit în același timp! Vrei să cruți? Aștepti probabil schimbarea convingerii? Repetăm mereu aceeași explicație: nu putem să mâncăm nimic necurat, nu vom ceda. Mai curând vei respecta tu învățătura noastră decât să cedăm noi celor ale tale. Pentru a spune pe scurt: fii convins că noi disprețuim chinurile pregătite, tu însă trebuie să inventezi altele”.

7. Așa au vorbit frații către tiran. Era atât de minunat și sfânt ceea ce au dat spre încurajare, ceea ce au oferit ochilor! Pentru temătorii de Dumnezeu era mai plăcut decât tot ceea ce putea fi privit și auzit. Ori de câte ori mă gândesc la aceasta mă simt umplut de bucurie; iau parte în duh la luptele lor și îmi place să relatez acestea. Ei s-au îmbrățișat și s-au sărutat; era o sărbătoare ca și când lupta s-ar fi sfârșit. Strigau: „Lăsați-ne fraților să mergem la chinuri! Să mergem, să ne grăbim, cât timp tiranul este aprins împotriva noastră! El nu trebuie să se lase înduioșat, iar noi nu vrem să pierdem mântuirea! Cina este pregătită. Să nu o scăpăm! Este frumos când frații locuiesc împreună, împreună mănâncă și se îngrijesc pentru ei. Mai frumos însă este când pleacă împreună la luptă pentru bine. Dacă ar fi fost posibil am fi luptat cu armele pentru tradiția părintească, căci moartea este într-o astfel de luptă laudabilă. Pentru că timpul nu permite astfel de lupte vrem să așezăm trupul nostru pe altarul de jertfă! Dacă nu murim acum, nu vom muri apoi absolut deloc? Oare nu trebuie să plătim nașterii soldul datorat? Ceea ce este necesar vrem să facem liber. Să arătăm în moarte înțelepciunea noastră! Să lăsăm ca viața să fie răscumpărată prin moarte! Nici unul din noi să nu

țină la viață, nici unul să nu se descurajeze! Precum de noi așa și de alții poate să se decepționeze tiranul! El poate dispune de ordinea chinurilor, noi vrem să încheiem persecuția. Noi nu vrem să fim la urmă în râvnă și zel. Primul va arăta celorlalți drumul, ultimul va pecetlui lupta. Că vom fi împreună încoronati și că tiranul nu primește nici o împărțășire, că nu va fi îngăduit în răutatea sa crescândă, numai să câștige unul și să se bucure apoi de aceasta ca și când ar birui peste toți, despre aceasta toți vrem să fim convinși în același mod. Să arătăm că suntem frați nu numai prin naștere, ci și în moarte! Toți vrem să mergem la moarte ca un bărbat și fiecare pentru toți ceilalți! Eleazar, primește-ne! Mamă, urmează-ne! Ierusalime, dacă sunt lăsate mădulare rămase spre îngropare, înmormântează festiv morții tăi! Povestește faptele noastre, arată celor ce vin după noi și prietenilor tăi locurile sfinte de înmormântare ale fraților!”

8. După ce frații au vorbit astfel, au acționat și s-au întărit reciproc de la cel mai mare până la cel mai mic încât erau în același timp ascuțiți (pentru luptă n.n.), persistând unanim în fermitatea lor. Compatrioții lor ajungeau la bucurie și admirație, prigonitorii lor însă la spaimă și groază. Căci deși acestea au avut loc împotriva întregului popor, au câștigat șapte frați care au intrat cu toții atât de mult în luptă, încât nu le-a lipsit multă nădejde să-i câștige pe ceilalți. Curajoasa și adevărata mamă a acelor mari fii care s-au distins atât de mult, ucenică mare și convinsă în mod nobil de Lege a fost între timp umplută de bucurie și teamă fiind în mijlocul a două sentimente. Se bucura pentru curajul nobil pe care l-au arătat deja, se temea însă pentru suferințele prea mari care stăteau înaintea. Precum o pasăre la apropierea unui șarpe sau a unui alt pericol așa își înconjură ea copiii, stătea în preajma lor, îi încuraja, le ajuta în luptă. Cum acționa ea prin cuvânt și faptă în timp ce fiii ei se pregăteau de biruință! Ea aduna în grabă picăturile lor de sânge, ridica oasele împrășiate și săruta rămășițele lor. De la unul lăsa ceea ce încă mai era acolo, pe un altul îl trimitea la chinuri, pe un altul îl pregătea pentru torturi. Tuturor le striga: „Mântuiți-vă, fiii mei! Mântuiți-vă, vitejii mei! Mântuiți-vă, voi care locuiți în trupuri, deși sunteți aproape eliberați de trup! Mântuiți-vă, voi care apărați Legea, mă apărați pe mine, femeie în vârstă, orașul care v-a educat și care v-a ridicat la o astfel de virtute! Nu mai durează mult și noi vom învinge. Mă neliniștește însă numai că călăii au obosit. Încă ceva timp și eu voi fi lăudată între mame și voi veți fi lăudați între tineri. Cu toate acestea, vă este dor de mamă. Nu vă voi lăsa, vă promit. Nu, eu nu-mi urăsc așa copiii!”

9. Când mama a văzut că fiii ei s-au despărțit de viață și s-a liniștit pentru împlinirea lor, și-a ridicat bucuros capul precum un învingător olimpic, și-a ridicat mâinile și s-a rugat cu glas tare, sărbătoresc: „Îți mulțumesc Părinte Sfinte și ție stăpână Lege, ție părinte Eleazar, predecesor în lupta fiilor tăi, căci voi ați primit roadele durerilor mele și eu am ajuns o mamă mai scumpă decât toate mamele. Nu am lăsat nimic lumii, am jertfit totul lui Dumnezeu: comoara mea, speranțele și sprijinul vârstei mele. Cât de mult sunt eu cinstită, cât de minunat s-a avut grijă de vârsta mea! Eu, fiii mei, am primit răsplata pentru educația voastră. Am văzut cum ați luptat pentru bine; am privit cum toți ați fost încoronati. Pe călăi îi consider ca pe binefăcătorii mei. Aproape că doresc să-i mulțumesc tiranului că prin ordinea poruncită m-a lăsat să ajung la urmă la martiriu, căci

vreau să las mai întâi pe fiii mei să apară, ca să iau parte la lupta fiecăruia și apoi deplin liniștită să urmez jertfelor depline în moarte. Nu-mi smulg părul, nu-mi sfâșii hainele, nu-mi zgârii trupul cu cuie, nu înalț strigăt de plângere, nu strig cu plângerile femeiești, nu vreau să mă închid în întuneric pentru ca aerul să se întristeze împreună cu mine, nu aștept un mângâietor, nu așez înaintea pâinii durerii. Acestea ar face mamele fără noblețe, care sunt numai mame după trup, ale căror fii se despart fără ca să li se poată da un necrolog demn. Pentru mine, fiii mei cei mult iubiți, nu sunteți morți, ci jertfiți. Nu sunteți dispăruți, ci numai ați schimbat locul. Nu ați fost sfâșiați, ci numai uniți la un loc. Nu v-a răpit un animal sălbatic, nu v-a înghițit marea, nu v-a omorât un criminal, nu v-a desființat o boală, nici un război, nu v-a secerat nici un destin mai mare sau mai mic. Dacă vi s-ar fi întâmplat așa ceva v-aș fi plâns cu durere foarte mare, mi-aș fi manifestat iubirea mea de mamă prin lacrimi precum o arăt acum prin aceea că nu vărs nici o lacrimă. Mai mult încă! V-aș plânge în orice chip dacă v-ați fi găsit scăparea ca lași, dacă ați fi cedat datorită chinurilor, dacă unul dintre voi ar fi inferior precum persecutorii sunt acum inferiori. Acum însă s-a dat celor rămași în urmă glorie, bucurie, cinste, plăcere și entuziasm, căci după voi mă jertfesc și eu. Ne vom face asemenea lui Finees (Numerii 25, 7), vom fi cinstiți împreună cu Ana (I Regi 1, 22). Finees a fost numai unul, voi sunteți mai mulți, care ați străpuns cu pasiune desfrânarea, nu vorbesc despre desfrânarea trupului, ci cea a sufletului. Și Ana a dăruit numai un singur fiu lui Dumnezeu și anume imediat după naștere; eu însă am consacrat Domnului șapte bărbați cu voia lor proprie. Ieremia îmi cântă cântecul de înmormântare, totuși se cuvine să nu fie un cântec de jale, ci un cântec de laudă pentru sfârșitul sfânt. Mi-ați strălucit ca zăpada, ați fost mai albi decât laptele, și ceata voastră este mai de preț decât safirul (Plângeri 4, 7), căci ea s-a născut și a fost jertfită pentru Dumnezeu. Și la urmă, o tirane, alătură-te, căci dușmanii arată în special daruri fiilor pentru ca lupta ta să devină mai vestită! O, dacă aș fi putut totuși să străbat prin toate chinurile lor, ca sângele meu să se liniștească în sângele lor și trupul meu cel vârstnic în trupul lor! De dragul fiilor mei mi-e dor de chinurile lor. Dacă nu mi-ar fi fost dat aceasta, aș adăuga cenușa mea la cenușa lor și atunci ar putea să ne primească unul și același mormânt! Invidiați pe cei care au fost egali în virtute, nu pe cei egali în cinstea morții! Trăiți bine, mamelor! Educați copiii voștri să devină astfel de oameni! Trăiți bine, fii ai acestora! Lăsați-vă educați spre a deveni astfel de eroi! V-am dat un model bun. Luptați!”

10. După această cuvântare s-a alăturat fiilor ei. În ce fel? Îi îndemna la rugul la care au fost condamnați, ca și când ar fi fost camera mirelui. Nu a așteptat pe cei ce trebuiau să o tragă după ei, căci nu voia ca un trup nesfințit să atingă trupul ei sfânt și nobil. Un astfel de rod cinstit a dat acțiunea preotească a lui Eleazar care a fost inițiat în tainele cerești și iniția, și nu a sfințit pe Israel cu stropiri exterioare, ci cu propriul său sânge și moartea sa a fost cea mai mare taină. Astfel de roduri cinstite a dat tinerețea fraților care nu s-au predat plăcerilor, ci și-au stăpânit patimile și și-au sfințit trupurile lor încât au intrat într-o viață fără suferință. Astfel de roade a dat rodnicia mamei; copiii vii erau mândria ei, cu cei morți și-a încheiat viața. Pe cei pe care i-a născut lumii i-a dăruit lui Dumnezeu. Numărul martiriilor a fost tot atât de mare ca numărul durerilor nașterii și ordinea execuțiilor i-a amintit

în ce ordine s-au născut fiii; lupta a început cu cel mai mare, la cel mai mic s-a sfârșit. Precum talazurile se îmbulzeau, tot așa unul după altul dovedea vitejia sa și îl împingea pe fiecare mai mult spre suferință, întărit prin suferințele predecesorului. De aceea, tiranul a fost bucuros că mama nu le-a mai dat viață copiilor. Înfrângerea sa rușinoasă ar fi fost și mai rea încă. Pentru prima dată el a recunoscut inutilitatea armelor sale când a ieșit înaintea fiilor lipsiți de apărare, a căror singură armă era sufletul evlavios și se îmbulzeau mai mult spre suferință decât el însuși spre acțiune.

11. Jertfa fraților Macabei dă succes sigur și este mai cinstită decât jertfa lui Ieftae (Judecători 11, 30). Căci aceea nu devenise necesară precum aceasta (a lui Ieftae n.n.) printr-o promisiune grăbită și prin dorința după o biruință de care s-a îndoit deja. Slujba jertfei lor a fost cu mult mai liberă și singura răsplată pe care au așteptat-o a fost o altă lume. Jertfa lor nu este inferioară ca valoare luptelor lui Daniel care a fost aruncat ca mâncare înaintea leilor, dar care a înfrânt animalele prin întinderea mâinilor. Nu este mai mică decât cea a tinerilor în Asiria, care în foc au primit răcorire de la înger, căci pentru a nu încălca Legea părintească au respins mâncărurile necurate și păgâne. Ea nu câștigă mai puțină cinste decât jertfele care au fost aduse mai târziu din iubirea față de Hristos. În timp ce acestea precum arătam la început au urmat lui Hristos Cel jertfit și se lăsau conduse de jertfa măreată și minunată pe care Dumnezeu a adus-o, fraților Macabei le-au lipsit modelele numeroase și cinstite în virtute. Toată Iudeea s-a minunat de fermitatea lor, a sărbătorit cu bucurie și s-a ridicat ca și cum ea însăși ar fi fost încoronată. Depindea de fiecare zi de luptă grea care amenința orașul dacă Legea va fi desființată sau va trebui să fie cinstită. Martiriul fraților a fost un moment critic în istoria întregului popor evreu. Antioh însuși a trebuit să fie uimit și amenințarea sa s-a transformat în admirație. Chiar dușmanii însuși știau să admire vitejia bărbatilor, după ce mânia lor s-a potolit și puterea faptelor și-a arătat valoarea. De aceea, Antioh a retras lucrurile făcute. El l-a lăudat mult pe tatăl său Seleucul, deoarece acesta aprecia poporul (evreu) și cinstea templului; lui Simon, dimpotrivă, i-a făcut reproșuri grele deoarece a provocat venirea, cruzimea și rușinea sa.

12. Noi toți, preoți, maici și fii, vrem să luăm ca model pe acești martiri! Se cuvine ca preoții să facă aceasta spre cinstea lui Eleazar, părintele spiritual care a învățat prin cuvânt și faptă ceea ce este mai bun, mamele însă, în măsura în care descoperă iubirea lor de mamă spre cinstea mamei viteze, să-și jertfească copiii, ca cinstea lor să fie sfințită prin astfel de jertfe, fiii însă în măsura în care-și petrec tinerețea nu în patimile dăunătoare, ci în lupta împotriva lor, în cinstea fiilor sfinți și zi de zi cu curaj luptă împotriva lui Antioh care prin diferite persecuții luptă împotriva tuturor membrilor. Cer ceartă în orice timp și în orice fel, cearta acelu gen și acelei vârste, fie apărute deschis sau în taină. În istoria veche sau nouă ele pot aduce putere. Precum albinele, ele pot aduna de peste tot ceea ce este mai bun ca să ia naștere în mod măreț un singur fagure dulce, pentru ca Dumnezeu, Care este lăudat în Fiul și în Duhul, să fie preamărit atât în Vechiul cât și în Noul Legământ și Care cunoaște pe ai săi și este cunoscut de ai săi (Ioan 10, 14), Care este mărturisit și mărturisește (Matei 10, 32), este preamărit și preamărește în Hristos, Căruia se cuvine slava în toți vecii! Amin.

(Trad. de Lect. Dr. Vasile Cristescu)